

Asia: VM135:00/2016 VM/2245/00.01.00.01/2016

Ensisijaisesti sähköisesti tarjottavien palvelujen tiekartta -työryhmän lainmuutostarpeita koskeva työryhmäraportti

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Maa- ja metsätalousministeriö pitää keskeisenä tavoitetta siitä, että sen toimialalla siirryttäisiin mahdollisimman laajasti sähköiseen asiointiin. Palvelujen sekä viranomaisten välisen yhteistoiminnan muuttamiseen ensisijaisesti sähköisiksi on lainsäädännöllä pyrittävä luomaan riittävät edellytykset. Täyden sähköisyyden tavoitteen saavuttaminen edellyttäisi lainsäädännön muutosten ohella kuitenkin esimerkiksi toimivia tietoliikenneyhteyksiä koko Suomen alueella sekä sitä, että sähköiseen asiointiin olisi tarjolla konkreettista apua sellaisille hallinnon asiakkaille, joilla ei ole itsellään mahdollisuutta tai osaamista käyttää uusia sähköisiä järjestelmiä.

Työryhmäraportissa tuodaan esiin se seikka, että ainakin tietyissä tapauksissa perinteisen paperisen asioinnin tulisi olla mahdollista. Tältä osin maa- ja metsätalousministeriö toteaa, että lähtökohtaisesti kahden eri prosessin eli sähköisen asioinnin ja paperilla hoidettavan asioinnin rinnakkainen ylläpito lisää aina hallinnon kustannuksia ja työmäärää sekä kuluttaa viranomaisten henkilöresursseja. Maa- ja metsätalousministeriön toimialalla on kuitenkin huomioitava, että muun muassa erittäin nopealla aikataululla toimeenpantavissa tukijärjestelmissä (ns. kriisituotet) tulee olla joka tapauksessa jatkossakin mahdollisuus käyttää perinteisiä hakujärjestelmiä eli tukien hakemisen paperilla tulisi voida olla mahdollista näissä kriittisimmissä kiiretilanteissa.

Maa- ja metsätalousministeriö toteaa myös, että päällekkäistä työtä eri vi-ranomaisissa tulisi välttää myös sähköisen asioinnin kehittämisessä. Eri hallinnonaloilla on jatkuvasti vireillä hankkeita sähköisen asioinnin alakohtaiseksi kehittämiseksi. Ensisijaisesti viranomaisten tulisi mahdollisimman tehokkaasti pyrkiä hyödyntämään hallinnon yhteisistä sähköisten asioinnin tukipalveluista annetussa laissa (571/2016) tarkoitettuja palveluja, eikä luoda päällekkäisiä palveluja. Jos yhteisiä toimivia sähköisiä palveluja ei kuitenkaan synny riittävän nopeasti, ei niiden kehittäminen saa jarruttaa jo olemassa olevien, kehittyneiden ja toimivien hallinnonalakohtaisten järjestelmien käyttöä tai jatkokehitystä. Yhteisiin palveluihin siirtyminen on mahdollista vasta siinä vaiheessa, kun ne

tarjoavat sekä viranomaiselle että hallinnon asiakkaalle vähintään yhtä hyvät toimintaedellytykset kuin olemassa oleva hallinnonalakohtainen järjestelmä.

Sähköisen asioinnin tiekarttaan valittujen palveluiden osalta maa- ja metsätalousministeriö toteaa, että osa niistä on osa jo valmiiksi käytössä olevia ja toimivia. Muun muassa maataloustukihallinnossa käytössä oleva Vipu-viljelijöiden verkkoasiointi on jo tässä vaiheessa tuenhakijoiden keskuudessa prosentuaalisesti (yli 90 prosenttia) niin käyttöpriorisoitu, ettei työryhmäraportissa tarkoitettu ensisijainen käytettävyyttä -tavoite tuo tämän palvelun osalta juurikaan lisäarvoa. Raportissa todetun mukaisesti maa- ja metsätalousministeriö kannattaa yleisesti asiointia koskevien yleislakien uudistamista ja yhtenäistämistä vastaamaan sähköisen asioinnin toimintaympäristöä.

Kuten työryhmän raportissa todetaan, KaPA-lain nojalla tarjottava viestin-välityspalvelun sähköinen postilaatikko (Suomi.fi -viestit -palvelu) olisi turvallinen tapa kommunikoida hallinnon asiakkaan kanssa, koska asiakas tunnistetaan ja viestintä suojataan asianmukaisesti. Nykyinen asiointia koskeva lainsäädäntö ei kuitenkaan riittävästi ohjaa viranomaisia tai hallinnon asiakkaita hyödyntämään tätä palvelua.

Sähköisen postilaatikon osalta maa- ja metsätalousministeriö kiinnittää huomiota tiedottamiseen sekä riittävän asiantuntija-avun ja tuen saatavuuteen. Yksityishenkilöllä, joka käyttää sähköistä postilaatikkoa ja on antanut tiedoksiantoja hallinnon yhteisistä sähköisen asioinnin tukipalveluista annetun lain (571/2016) mukaisen suostumuksen, voi suostumuksestaan huolimatta olla vaikeuksia mieltää eroa todisteellisen tiedoksiannon ja tavallisen tiedoksiannon välillä. Hallinnon asiakas ei välttämättä siis tietäisi, minkälaisen tiedoksiannon vastaanottamiseen hän on antanut suostumuksen sekä millaista materiaalia postilaatikkoon voi tulla ja millaista ei. Hallinnon asiakkaan täytyy olla selvillä siitä, minkälaisia menettelytapoja käyttäen viranomainen lähettää hänelle esimerkiksi sähköisen tiedoksiannon tai on yhteydessä häneen asian käsittelyn aikana, sekä mitkä ovat kunkin menettelytavan oikeusvaikutukset. Vaaraa oikeudenmenetyksistä tai oikeusturvan vaarantumisesta järjestelmiin sisältyvien epäselvyyksien vuoksi ei voi syn-tyä.

Asian yksilöintiin ja kohdentamiseen liittyvien ongelmien vuoksi myös sosiaalisen median lukemiseen sähköiseksi kanavaksi tulisi maa- ja metsätalousministeriön näkemyksen mukaan suhtautua pidättyvästi. Maa- ja metsätalousministeriö toteaa myös, ettei sähköisen postilaatikon toteuttaminen itseisarvoisesti saisi hidastaa tai jarruttaa eri viranomaisten omien sähköisten asioinnin prosessien kehittämistä. Kunkin viranomaisen pitäisi voida tarvittaessa luoda omaa lainsäädäntöään ja sitä kautta omia toimintatapoja, jos yhtenäisiä käytäntöjä ei saada aikaiseksi prosessien kehittämisen kannalta riittävän nopeasti.

Vertanen Antti
Maa- ja metsätalousministeriö

Nieminen Timo-Ville
Maa- ja metsätalousministeriö